

INTERNATIONAL

JOURNAL of HUMAN STUDIES

ULUSLARARASI İNSAN ÇALIŞMALARI DERGİSİ

ISSN: 2636-8641

Cilt/VOLUME 5 Sayı/ISSUE 9 Yıl/YEAR: 2022

Alındı/RECEIVED: 29-05-2022 – Kabul/ACCEPTED: 21-06-2022

Koruculuk Mesleğinin Kadın Profili *The Profile of Women in the Village Guard Profession*

Taner KAPLAN¹

Abstract

This study was carried out with female village guards working in the Eastern and Southeastern Anatolia regions. In the research; In particular, it is aimed to reveal the social and cultural lives of the village guards, who have been living in an environment of conflict for 37 years, with their own expressions, and to reveal the planes in which these individuals are positioned with the parameters of representation and identity. Our basic question is; “Who are the female village guards, how did they choose this profession and how do they define themselves?” The women who chose the village guard profession and

Öz

Bu çalışma, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde görev yapmakta olan kadın korucularla yapılmıştır. Araştırmada; kadın korucular özelinde 37 yıldır bölge gerçeği çatışma ortamında hayatını sürdüren korucuların sosyal ve kültürel yaşamlarının kendi anlatımlarıyla ortaya konulması, bu bireylerin kendilerini konumlandıkları düzlemlerin temsil ve kimlik parametreleriyle açığa çıkarılması hedeflenmiştir. Temel sorumuz; “Kadın korucular kimdir, bu mesleği nasıl seçmişler ve kendilerini nasıl tanımlamaktadırlar?” Koruculuk mesleğini seçerek yaşamlarına devam eden kadınlar ile

---

¹ Taner KAPLAN, Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Antropoloji, oztan24@hotmail.com, Orcid: 0000-0003-4938-778X

continued their lives were interviewed through participatory observation. An “Ethics Committee Decision” was taken for the interviews. By reaching the interviewees with the snowball method, the components of culture and identity were described with the qualitative method. This study, which was carried out through in-depth interviews, was adapted from the completed doctoral thesis. One of the important issues that social sciences focus on is the concept of "identity". From the outside, although village guards seem like a professional group and social status, when they are contacted, it is understood that the village guard exceeds the profession and becomes an important representation that is active in daily and social life. Therefore, it is observed that a profession group initiated by the state and created to provide employment has developed a different identity from other professions. Our main problem is; In addition to reaching the components of identity construction, social identity, classification and ultimately the representation of identity, symbols, sense of belonging, elements of nationalism and differentiation have also been determined as sub-topics to be explained. The phenomenon of identity, which includes the behaviors of recognition, promotion and belonging, is one of the subjects of social anthropology as well as many other disciplines. In this sense, while identity is constructed individually and socially with internal and external dynamics, it reveals itself through the synthesis of different components. In this study, the prominent factors for the construction of the identities of female

katılımlı gözlem yoluyla görüşülmüştür. Görüşmeler için “Etik Kurul Kararı”² alınmıştır. Görüşmecilere kartopu yöntemiyle ulaşılarak kültür ve kimlik bileşenleri nitel yöntemle betimlenmiştir. Derinlemesine görüşmeler yapılarak gerçekleştirilen bu çalışma, tamamlanan doktora tezinden³ uyarlanmıştır. Sosyal bilimlerin üzerinde durduğu önemli konulardan birisi de “kimlik” kavramıdır. Dışarıdan bakıldığında koruculuk bir meslek grubu, sosyal statü gibi görünse de kendileri ile temas edildiğinde koruculuğun meslek kalıbını aştığı, günlük ve sosyal yaşamda etkin olan önemli bir temsil hâline geldiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla devlet eliyle başlatılan ve istihdam sağlanmasına yönelik oluşturulan bir meslek grubunun diğer mesleklerden farklı bir kimlik geliştirdiği gözlemlenmektedir. Ana sorunsalımız; kimlik inşasının bileşenlerine ulaşmak olmakla birlikte sosyal kimlik, sınıflandırma ve nihayetinde kimliğin temsiliyeti, sembolleri, aidiyet hissiyatı, milliyetçilik öğeleri ve farklılaşma da açıklanmaya çalışılan alt konular olarak belirlenmiştir. Tanınma, tanıtmaya ve aidiyet davranışlarını içinde barındıran kimlik olgusu birçok disiplinin olduğu gibi sosyal antropolojinin de ilgilendiği konulardan birisidir. Bu anlamda kimlik bireysel ve toplumsal olarak her iki açıdan da iç ve dış dinamiklerle inşa edilirken, kendini farklı bileşenlerin sentezleriyle ortaya koyar. Kadın korucuların kimliklerinin inşasına yönelik öne çıkan faktörler, etnisite, din, dil ve koruculuk mesleği bu çalışmada açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Kimlik, Korucu, Etnisite, Kadın, Aşiret

² Ankara Üniversitesi Rektörlüğü, Etik Kurulu Başkanlığının, 14.07.2020 tarihli, 85434274-050.04.04/47829 sayılı ve Etik Kurulu Kararı Hakkında konulu yazısı ile bildirilen Etik Kurul Onayı çerçevesinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

³ Çalışma Ankara Üni. Sosyal Bil. Enst. tarafından onaylanan “Korucularda Kimlik, Temsiliyet ve Aidiyet” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir, tezin özeti niteliğinde değildir.

village guards, ethnicity, religion, language and the profession of village guards have been tried to be explained.

Keywords: Identity, Village Guard, Ethnicity, Women, Tribe

Giriş

Küreselleşmenin yoğun olarak hissedildiği ve modern dünya temel karakterlerinin tartışıldığı çağımızın toplumlarında, yeni kimlik inşaları görülmektedir. Derin paradigmaların ortaya çıktığı bu dönemde olguların ve olayların dayandığı temeller ve bu temellerin anlamları da çeşitlenmektedir. Söz konusu değişim ve dönüşüm sürecine, farklı nedenlerle yapılan göç ve yaygınlaşan iletişim vasıtaları da eklendiğinde, özellikle kimliklerin tekrar tanımlanması ve konumlarının belirlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Kimliğin yaşanan bu yeni gelişmeler ışığında değişen koşullarda yeniden konumlanması önemli hale gelmiştir. Çünkü sosyal ve günlük yaşamda yer alan değerler, temel alınan kimlik ya da kimliklerle şekillenmektedir. Günümüzün değişen-dönüşen koşulları içinde etnisite, dil gibi temel öğelerin yanında inanç, ekonomik alışkanlıklar, meslekler de birer kimlik parametresi olarak bu süreçte yeniden konumlanmakta ve bireyin farklılaştırarak yeni kimliğin inşasına katkı sunmaktadır.

Kimliğin bir sosyal inşa süreci sonunda oluştuğu kabul edilmekle birlikte söz konusu süreçte coğrafyanın, etnisitenin, kolektif belleğin, günlük pratiklerin, ritüellerin, geleneklerin ne şekilde ve nasıl kimliğe etki ettiği araştırılan sorular arasında yer almaktadır. Çalışmamda kadın korucu kimliğinin inşasında bu etkenlerin nasıl ve nerede, ne oranda etkin olduğunu belirlemeye çalıştım.

Son zamanlarda kimlik söyleminin popüler hale geldiği ve kimlik çalışmalarının yaygınlaşmasından öte sosyal olayları anlamada kimliğin önemli bir kaynak olduğu, kimlik çerçevesinde analizlerin yapıldığı görülmektedir. Kimlik algılamaları da sınırları genişlemekle birlikte değişerek çoğalmaktadır (Bulut, 2010, s. 117). Kimlik hem insanın kendisini tanımlaması hem de diğerleri tarafından tanınmasıdır. Bireyin gelişimi alanında en fazla çalışılan konulardan biri olmasının yanında sosyal etkisi de göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü kimlik toplumsal alanda inşa edilmektedir. Sosyal olguların açıklanması ve kimliğin sorunsallaştırılması noktasında söylem ve eyleme dönüştürülmesine hassasiyet gösterilmesi gerekmektedir (Bauman, 2008, s. 1-2).

En basit tanımıyla kimlik, grupların veya bireylerin, “kimlersiniz, kimsiniz?” sorusuna verdikleri yanıtıdır, fakat bu kadar basit bir sorunun cevabının karmaşıklığı konuyla ilgili çalışmalara bakıldığında sanıldığı kadar kolay olmamaktadır. Çünkü dünyayı, doğayı incelemek kolay olabilir fakat insanın kendisini araştırması, bir başka deyimle kendisini bilebilmesi sanılanın aksine daha zordur (Güvenç, 2000, s. 3). Kimlik kavramı, toplum tarafından kişiden ayrı oluşturulan algının yine kişi tarafından içselleştirilmesini ifade etmektedir (Assmann, 2001, s. 130). Burada önemli olan nokta, oluşturulan bu algının kişi tarafından fark edilmeden içselleştirilmesidir. Kimlik, bağlı olduğu ırk, kültür, milliyet ve cinsiyet gibi bileşenlerle kişinin kendisini tanımlamasıdır. Bu anlamda kimliği toplumsal yapı

içinde yer alan aktörlerin kendilerini tanımlamada başvurdukları bir anlam kaynağı olarak görebiliriz. Yani kimlik, bireyin dışında belirlenen bir anlam olarak iktidara da gönderme yapmaktadır. Bu noktadan bakıldığında kimlik, üç farklı şekilde oluşmaktadır: egemen kurumlar tarafından toplumsal aktörlerin uyması için tasarlanan “Meşrulaştırıcı kimlik”; yine toplumdaki egemen kurumların değersiz gördüğü aktörlerin tepki olarak geliştirdiği kimlik politikası olan “Direniş kimliği” ve toplumsal aktörlerin toplum yapısında değişiklik yaparak konumlarını değiştirmeyi planladıkları “Proje kimlik” (Castells, 2008, s. 13).

Kimlik kavramı insana özgüdür. İki bileşkedен oluşmaktadır; bireyin tanınması, kendini tanımlaması ve aidiyet duygusu. Belli bir sıfattan veya sıfatların bileşiminden oluşarak tanımlama yapılır. Toplum tarafından tanınma insana özgü olmanın yanında zamanla algılama ve düşünceleriyle de şekillendirdiği önemli bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır. Kimlik sorunun odağındaki özne “ben”in nasıl tanındığı veya tanımlandığı kimliğin sosyal psikolojik boyutuyla da ilgilidir. Kimlik toplumsal, kültürel dünyanın oluşması, bu dünyanın açıklanması, tanımlanması ve aktarılmasını sağlayan bir dil görevi de görmektedir (Emiroğlu ve Aydın, 2003, s. 469-470). İnsanların tüm yaşantısı süresince duyguları, düşünce ve algısıyla inşa ettiği, benimsediği kimlik görmezden gelinerek; içine doğduğu ve değişmez gerçeklik şeklinde algıladığı öz’ün esas kimlik olarak görülme eğilimi vardır (Maalouf, 2001, s. 10-11). Ancak kişilerin kimliği, resmî kayıtların üzerinde, sınırları olmayan birçok öğeden oluşabilir. İnsanlar birden fazla ulusa, inanca, etnik gruba, mesleğe, mahalleye, kuruma kısaca farklı sayıda değişik aidiyetlere sahip olabilirler (Maalouf 2001, s. 16). Sosyal kimlikler ve hatta etnisite genellikle koşullara bağlı ve izafi kavramlardır; bireyler bazı durumlarda bir kimliği, farklı koşullarda ise farklı bir kimliği benimseyebilirler (Eriksen, 2002, s. 53). Bütün bunların yanı sıra insanların birden fazla kimliği olmaz. Belli bir oranda kimliği şekillendiren bileşenlerden oluşan tek bir kimlik söz konusu olabilir (Maalouf, 2001, s. 10). Bauman’ın da belirttiği gibi kimlik artık değişmez, neysen olsun şeklinde algılanamaz ve yaşamın bütününe ait bir proje olmaktan uzak yaşanmak zorundadır. Kimlik, tüketilebilen, birleşebilen, bir araya getirilebilen veya parçalara ayrılabilen insanlara ait olabilecektir. Çünkü yaşam tarzları buna dönüşmekte ve kimlik bir anlamda mutluluğun da en büyük kaynaklarından birini oluşturmaktadır. Tüketim toplumu insanların yeni geliştirdiği özelliği, büyük yatırımlar yapıp, uzun süre bekleyerek mutluluk sağlayacak ürünlerden çok, daha az masrafla, daha az riskli ve değiştirilebilir ürünleri istiyor veya tercih ediyor olmalarıdır (Bauman, 2011, s. 26-29). Birey özelinde aidiyetlerinin, algılarının ve geliştirdiği tepkilerin katkılarıyla oluşacak biricik kimlik söz konusu ürünlerden biri olabilir.

Kimlik kavramını bireyin içinde yaşadığı toplumdaki ayrı düşünmek, içinde bulunulan sosyal çevrenin ve gerçekliğin etkisinin olmadığı yanılgısına neden olacaktır. Oysa kimlik kişilerin bireysel yaşamışlıklarının yanında toplumsal yapının da etkisiyle ortaklaşa etkileşimle oluşur (Hakan, 1995, s. 149). Söz konusu sosyal çevre ve koşullar kişinin kimliğinin inşasında oldukça önemli bir konumdadır (Hakan, 1995, s. 147), sosyokültürel yapı içinde şekillenerek kurulur (Ergun, 2000, s. 80). Tamamıyla toplumsal ve benzeri olmayan bir şekilde kişisel olan kimlik, farklı biçimlerde, derecede kişinin kendisiyle uyumlu ve kabul ettiği ya da diğer bireyler tarafından atfedilen göndermelerle zenginleşir. Bununla birlikte kişilerin bitmeyen ikilemelerinden kaynaklı yaşamın doğal akışında bireyin benimsediği fakat başkalarının ona atfetmediği ya da diğerlerinin atfettiği ama kişinin sahiplenmediği kimlik

özellikleri de görülebilir (Fromm, 2011, s. 86-90). Bu nedenle kimlik, aynı zamanda bir birlik-bütünlük duygusu olduğundan, bu etkileşimlerin kişi açısından bütünlük duygusuna zarar verici bir noktaya ulaşması durumunda sorun haline alacaktır (Wheelis, 1966, s. 22-30). Birçok çatışma ve şiddet örnekleri kendine has ve seçeneksiz bir kimlik yanılmasıyla dolaylı olarak ortaya çıkmıştır (Sen, 2006, s. 15). Kimliğe ilişkin sorular ‘bunlar kim?’ ya da ‘bunlar kimlerden?’ yani çoğul şeklinde yöneltilmesi herhangi bir grubun kolektif kimliğine atıf yapıldığı manasındadır. Kimliğin vazgeçilmez tarafı toplumsal yönüdür ve bundan dolayı kimliğe bireyin toplumsal olarak yapılandırılmış tanımlanmasıdır diyebiliriz.

Kimlik, geçmiş ile gelecek arasında bağ kuran ilişkilerin farklı anlamlar sistemi içinde ilerlemesini sağlayan bir referanstır. Kimlik, bireyleri en özel şekilde tanımlar ve aynı zamanda bireylerin topluluklara kabul edilmesini de mümkün kılar, bireylere aidiyet duygusunu geçmişle kurduğu bu bağlar sayesinde verir (Bulut, 2017, s. 27). İnsanoğlunun kendi varlığını tek başına ele alabilmesi özel yaşam deneyimlerinden birini oluşturmaktadır. Kişiler, hayatı genellikle kendi açtığı pencereden görmek; bir bakıma kendi varlığının her şeyin önünde yükseltilmesini arzular ve onun doğal gelişimini, oluşmasını, biricikliğini takdir etmek ister (Takış, 2007, s. 8). İnsanda her zaman kendini var etme potansiyeli vardır. O başkasına ilgi duyduğunda veya bir başkası olmaya çalıştığında bile kendi benliğinin kıyılarında dolaşmaktadır. Başkılık bilincinin vereceği mutluluktan öte, genelde en yalın ve saf haliyle kendisine dönmek istemektedir.

Kimlik kavramı, toplulukların belirlenmesinde öncü rol oynamış ve günümüzde, küreselleşme ve sınırların belirsizleşmesi nedeniyle bireysel kimliklerin tanımlanmasında da öncü rol oynamaktadır. Kimliğe aidiyette yaşanan bu dönüşüm, ataların bıraktığı mirası koruma çabaları ile yeniden şekillenmektedir (Bulut, 2017, s. 26). Tarihsel ve toplumsal bir olgu olan kimlik sürekli değişiklik göstermiştir, bu değişiklikler bazen yeni karşılıklı tepki şeklinde bazen geçmişini korumak için gelişmiştir. Gruplar ve bireyler, içinde buldukları toplumsal şartlarda ‘öteki’ ile ilişkileri bağlamında kimlik geliştirir ve öteki üzerinden de kendi kimliklerini kurarlar. Bu sebeple kimlikler farklı konjonktürlerde değişik şekillerde ifade edilebilir, farklı zamanlarda farklı tanımlar alabilir, ilişkilerin biçimlerine göre tutarlılık veya tutarsızlık gösterebilir, bazen muhafazakâr bazen de devrimci olabilirler (Güleç, 2004, s. 74-75). İnsanlar karşı duruşlarını kimlikleri vasıtasıyla da ifade ederler (Bulut, 2010, s. 117), kimlik kişinin aynı zamanda kime karşı olduğu ile ilişkilidir (Güvenç, 1999, s. 11).

Kimlik olgusunu anlayabilmek için onu oluşturan tanımlama ve tanınma bileşeni ile aidiyet bileşenine bakmak gerekecektir. İnsanın toplum içinde belli bir sıfatla tanınması ve kendini tanımlaması onun doğasına özgü bir ihtiyaçtır. Kendini tanımlama birilerinin de onu tanımlaması ile son derece ilişkilidir. Tanımlamalar belli sıfatlarla, belli özelliklere gönderme yaparak gerçekleşmektedir. Tabii ki bu şekilde sıfatlamaları ve göndermeleri yapabilmek için dile ve kültürel özelliklere ihtiyaç vardır (Aydın, 1998, s. 12). Kültürü tek başına oluşturamayan insanın topluluğa ihtiyacının yanında üretilen kültürün topluluk üyeleri tarafından paylaşımı “kimlik” ile sağlanmaktadır bundan dolayı kimlik ile kültür birbirinden ayrı değerlendirilemez (Aydın, 1998, s. 14-15). Yapılan araştırmalar her bireyin yaşama kalıtım yoluyla başlamasına rağmen, kişilik gelişimi ve kültürlenme arasında bir tür yapısal ilişki olduğunu göstermiştir. Örneğin, bazı kültürlerde uygulanan çocuk yetiştirme alışkanlıkları, kendine

güvenen ve daha bağımsız kişilikler ortaya çıkartırken, bazılarında ise daha itaatkâr ve uysal kişiliklerin gelişimine sebep olabilir (Haviland ve Diğerleri, 2008, s. 264).

Koruculuk

1980’li yılların başında ortaya çıkan ve artarak devam eden etnik ayrılıkçı terörle uzun süre mücadele eden Türkiye, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin coğrafi yapısından ve yerleşim özelliğinden kaynaklanan güvenlik kaygılarını asgariye düşürmek amacıyla 442 sayılı köy kanununa istinaden “Geçici Köy Koruculuğu Sistemini” uygulamaya koymuştur. 26 Mart 1985 tarihli 3175 sayılı kanun ile 442 sayılı Köy Kanunu’nda yapılan düzenlemeyle Köy koruculuğu, “Köy hudutları dahilinde herkesin malını, canını ve ırzını korumak için ihdas edilen kolluk görevi” olarak açıklanmış ve köy koruculuğu sistemi Jandarma Genel Komutanlığına bağlı karakol komutanlıkları bünyesinde teşkilatlanmıştır. Koruculuk sisteminde, korucular devlet tarafından maaşın yanı sıra sağlık, giyim ve bunun gibi sosyal alanlarda yardım ve imtiyaz almaktadır. Sistemin kurulma amacı ise güvenlik kuvvetlerinin ulaşmakta zorluk yaşadığı ve/veya yeterince etki edemediği mezra ve köylerde, yaşanabilecek terör olaylarına, saldırılara karşı yöre halkını güvenlik güçleri müdahale edinceye kadar korumak şeklinde ifade edilmiştir (TBMM [2], 1985, s. 25).

01 Şubat 2018’de yapılan kanun değişikliği ile korucular için kullanılan “Geçici Köy Korucusu” yerine “Güvenlik Korucusu” ibaresi getirilmiş, bu tarihten itibaren köy korucularının adı “Güvenlik Korucuları” olarak değiştirilmiştir. 442 sayılı Köy Kanunu’nun ilgili maddelerinde köy korucularının görevleri, silah kullanabilecekleri haller, yasak olan işler, işçileri, ödenecek ücretler, ek tazminatlar, özlük hakları, yapılacak harcamalar, taşıyacakları silahlar, cezai yaptırımlar ve emeklilikleriyle ilgili düzenlemeler detaylı olarak yer almaktadır.

Koruculuk sistemi, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde baş gösteren terörist ile mücadele sürecinde uygulanan güvenlik odaklı bir terörle mücadele politikasıdır (Bal ve Özeren, 2012, s. 105). Bu bağlamda Geçici Köy Koruculuğu Sistemi; benzer güvenlik sistemlerinden farklılıklar arz eden, uygulama özellikleri, organizasyonel yapısı, korucuların güvenlik güçleri ve genel kollukla ilişkileri bakımından kendine özgü özellikleri bulunan başarılı ve etkin bir bölgesel güvenlik organizasyonudur (Koç, 2011, s. 433-435). Yapılan son düzenlemelerle yeni haliyle uygulanmaya başlayan koruculukla ilgili ilk gündemden itibaren olumlu ve olumsuz iddialar zaman zaman gündeme gelmektedir. Karşılıklı çok ağır ithamların olduğu bu argümanlarda temel olarak her iki taraf da birbirini hainlikle suçlamıştır. Korucular “Biz hep devletin yanındayız, devlete karşı gelen Türk de olsa Kürt de olsa, biz onlara hep tepki gösterdik, göstermeye de devam edeceğiz” derken, karşısında olanlar ise “Korucuları Kürt halkına ihanet etmekle” suçlamışlardır.

Köy koruculuğu, kanundaki tanımından hareketle Jandarma teşkilatına bağlı olan kolluk kuvveti olarak tanımlanabilir. Kanunlar çerçevesinde toplumsal düzenin, asayişin ve istikrarın sağlanması ve idamesi için görevlendirilen güç unsurlarına kolluk gücü veya kolluk kuvveti denir (Akgüner, 2003, s. 195-196). Diğer bir deyişle kolluk görevini, toplumsal düzeni sağlama, suç oluşmadan tedbir alma, gerçekleşmesini önleme, potansiyel suçluları veya suç işleyenleri tespit etme, engelleme, tevkif etme, bu maksatla diğer kurum ve kuruluşlarla koordine içinde olma ve resmî kurumlara yardımcı olma şeklinde

açıklayabiliriz (Dündar, 1988, s. 1). Korucuların görev alanları görev yaptıkları ve ikamet etmek zorunda oldukları köyün hudutları olarak sınırlandırılmıştır. Fakat 2016 yılında yapılan bir değişiklikle mülki makamların onayı ile korucuların görev alanlarının süresi belirtilerek ve geçici olarak köy hudutlarının dışına genişletilebilme hatta diğer bir ilin valisinin talebi, bağlı bulunulan valinin onayı ile başka bir il sınırları içinde geçici olarak görev yapmalarının önü açılmıştır. Köy korucuları; idari açıdan köy muhtarına, mesleki bakımdan ise görevli oldukları köyün güvenliğinden sorumlu Jandarma karakol komutanına bağlıdır, onun emir ve komutasında çalışmaktadır.

Köy korucuları ilk önce dört ilde (Şırnak, Mardin, Van, Hakkâri) daha sonra genişletilerek halen 31 ilde genel olarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde istihdam edilmiştir. Söz konusu bölgeler kırsalda öncelikle güvenlik güçlerinin ulaşmakta ve korumakta güçlük çektiği köyler olarak belirlenmiştir (Yücesahin ve Özgür, 2006, s. 21). 1988 senesinde yaklaşık 14 bin olan korucu sayısı, 1996'da 63 binlere, 2000'de ise 90 bin civarına ulaşmıştır. Terör olaylarına paralel olarak durdurulan korucu alımları sonucu sayıları 2007-2008 yıllarında 57 binlere gerilemiştir (Karataşoğlu ve Akpınar, 2011, s. 269). 2014 yılında tekrar işe almalar başlamış ve 2019 senesi itibariyle 53305 güvenlik korucusu, 19805 gönüllü korucu olmak üzere görevde toplam 748'i kadın 73110 korucu sayısına ulaşmıştır (Korucu Dergisi, Sayı 2019-2, s. 7).

Koruculuğa geçişler ilk etapta aşiret temelinde, genellikle toplu olarak koruculuğu kabul etme veya koruculuğa geçme şeklinde olmuştur. Terör olaylarına maruz kalan köylerdeki ileri gelenler devletten silah ve cephane talep etmiş daha sonra yapılan yasal düzenlemelerle resmî olarak koruculuk görevlerine başlamışlardır. Bölgede bu şekilde korucu bulunan köyler halk arasında da “Korucu köyü” olarak adlandırılır. Buna karşın özellikle 2016 yılından itibaren yapılan düzenlemelerle gerek korucuların mesleğe seçilmeleri gerek eğitimleri ve görev tanımları ve gerekse özlük haklarında daha formel ve düzenli uygulamalar getirilmiştir.

Korucular günlük mesailerinde yukarıda belirtildiği gibi kendi köylerinin emniyeti ve korunmasının yanında köy dışında karakolların, kritik bölgelerin, yolların da emniyetini almaktan, gerekli kontrollerini yapmaktan sorumlu olabilmektedirler. Bunun yanında zaman zaman yurt içi ve yurt dışı operasyonlarda da yer aldıkları görülmektedir. Bu görevleri esnasında birçok köyde, bölgenin özelliğine ve rutin görevlerin çeşitliliğine göre tim teşkilatlanması yapılmaktadır, timlerin sayısı ve timlerde yer alacak personelin sayısı, nitelikleri bölgeden bölgeye, köyden köye değişmektedir. Genel olarak köyün giriş-çıkışlarında kontrol, çevresinde nöbet, karakollarda nöbet, yol, kritik bölge, menfez kontrolleri, yollarda ve köylerde zaman zaman yapılan arama ve kontrol görevleri şeklinde sıralanabilecek başlıca görevleri karakol komutanının emirleri doğrultusunda korucubaşının koordinatörlüğünde yapmaktadırlar.

Kadın güvenlik korucuları özelinde; erkek korucular gibi operasyonel faaliyetlerden çok kolluk kuvvetlerinin gerek yol kontrollerinde gerekse resmî kurumların bina emniyetinde arama ve kontrollerde, kadın vatandaşlarla temas edilen görevlerde kadın korucular yer almaktadırlar. Bunlarla birlikte köylerde yapılan ev aramalarında yine kadın korucular kadınlara ait eşyaların ve odaların aranmasını yapmak üzere jandarma personeli ile görevlere gitmektedir. Göreve yönelik erkek korucularla birlikte yemin etmeyi müteakip yine onlarla eğitimlere katılmakta ve atış eğitimi dahil

herhangi bir çatışma ortamına yönelik taktik, teknik bilgileri içeren uygulamalı eğitim almaktadırlar. Gün içinde de yukarıda yazılan görevlerden herhangi birinin plansız bir şekilde ortaya çıkması ihtimaline karşı belli bölgelerde düzenli olarak her kadın korucu belli bir rutinde günlük mesai yapmak için bağlı bulunduğu karakola gitmektedir. Son dönemde bu tür görevlerin çoğalması ve askerlik sisteminde yapılan değişikliklerle kadın koruculara daha çok görev verilmeye başlanmış ve Kadın Güvenlik Korucuları Dernek Bşk. ile yapmış olduğum görüşmede ülke genelinde görev yapan kadın korucu sayısının 1010'a yükseldiğini belirtmiştir.

Kadın Korucular ve Mesleğe Başlamaları

Çalışma kapsamında görüşülen altı kadın güvenlik korucuların genel özellikleri şu şekilde ifade edilebilir: en küçüğü 24 en büyüğü 44 yaşında olan kadın korucular Kızıltepe, Pülümür, Pertek, Hilvan, Diyadin ve Başkale olmak üzere farklı ilçelerin köylerinde görev yapmaktadır. İki Çocuk Gelişimi, biri Halkla İlişkiler ve Reklamcılık, biri Kamu Yönetimi olmak üzere lisans mezunu, diğer ikisi ise lise ve ilkokul mezunudur.

Kadın koruculardan biri hariç diğerleri evlidir, bir korucu ise ikinci evliliğini yapmıştır. Tüm evli kadın korucular kendisinin veya eşinin aile büyüklerinden ayrı çekirdek aile olarak eşi ve çocukları ile aynı evde yaşamaktadır, bekar olan korucu ise annesiyle birlikte kalmaktadır. Üç kadın korucunun hem babası hem de eşleri korucu, bir kadın korucunun sadece eşi korucu diğerinin ise sözleşmeli memur olarak görev yapmaktadır. Sadece bir kadın korucu görücü usulü evlilik yapmıştır, eşleri ile aralarında biri hariç çok fazla yaş farkı olmayıp üçü eşyle aynı yaşadadır. Üç korucunun iki, bir korucunun bir diğerinin ise üç çocuğu var, genel olarak ekonomik şartlar dolayısıyla ailelerin bakabileceği kadar çocuk sahibi olması gerektiğini belirten korucular en fazla dört çocuk olabilir görüşüne sahip görünmektedirler. İdeal evlenme yaşının 23 ile 27 yaş arasında olması gerektiği düşünülürken, kendi rızasıyla 15 yaşında evlenen bir kadın korucu bu durumdan çok mustarip olduğunu belirterek 30 yaşından önce evlenmemesi gerektiğini söylemiştir. Kendilerinin başka bir meslek yapma şansları olsa dördü asker, ikisi ise öğretmen olmak, çocuklarının ise üçü yine asker-polis olmasını, biri doktor ikisi ise hukukçu olmasını istediğini belirtmiştir. Görüşülen kadınların yarısı çocuğunun da korucu olabileceğini söylemiştir. Kadın korucuların arabesk, sanat müziği, halk müziği ve pop müzik dinledikleri belirlenmiştir. Genellikle televizyonda eski Türk filmlerini izlemekten hoşlandıklarını belirtmişlerdir. Kadın korucuların hepsinin cep telefonu bulunmaktadır, genel olarak göreve yönelik oluşturulan gruplarla haberleşme amaçlı kullandıkları telefonlarında instagram ve facebook gibi sosyal medya sayfaları oluşturmuşlardır.

Ekonomik durumlarının çok iyi olmadığını belirten korucular, asgari ücretle çalıştıklarını, eşlerinin de yaklaşık aynı seviyede olduğunu, ek iş yapamadıklarından dolayı geçimlerinin zor olduğunu dile getirmişlerdir. Sadece iki ailenin arabası bulunuyor ve bir korucu hariç ailesi ile tatil yapan kadın korucu bulunmamaktadır. Kadın korucular çocuk yetiştirme ve çocuklarının eğitimine önem vermektedir. Mesai saatleri dışındaki vakitlerini genellikle aileleri, evli olanlar çocukları ve ev işleri ile meşgul olarak geçirmektedir. Zaman zaman bölgede görev yapan askerî personelin eşleri ile temasları ve beraber vakit geçirme ortamlarının olduğu belirtilmiştir. Kazançlarını da daha çok evlerinin ihtiyaçları ve çocuklarının eğitim giderlerine harcamaktadırlar. Koruculuğun sona ermesi durumunda

en çok bu ekonomik özgürlüklerini kaybetmenin ve tekrar kendi değerleri ile “Kocalarının eline bakmanın” tedirginliğini yaşamaktadırlar. Böyle bir durumda bir iş bulup çalışmak ve gelir elde etmenin yollarını arayacaklarını belirten kadın korucular ya eski meslekleri olan öğretmenlik, kuaförlük, aşçılık gibi işleri yapmaya çalışacaklar ya da hayvancılığa başlayacaklardır. Eşlerinin kendileri üzerinde baskıcı herhangi bir tavrının olmadığını belirten kadın korucular, kız çocukları da dahil çocuklarının üniversite okumalarını destekliyor, bunun için gerekirse büyük şehirlere gidebileceklerini belirtiyorlar. Çocuklarının evlilik yaşına geldiğinde kendilerinin karar verdiği kişilerle evlenebileceklerini belirtirken üç kadın korucu çocuklarının Müslüman bir eşinin olmasını tercih ettiğini belirtmiştir: “Bizler namazını kılan, orucunu tutan, ibadet eden kişiler olarak çocuğumun da bize uygun bu şekilde kişilerle evlenmesini isterim, diğerlerini uygun bulmayız.”

Görüşme yapılan kadın koruculardan yaşça büyük olan iki kadın korucudan birisi 24 yıl, diğeri ise 23 yıldır koruculuk yapmaktadır. Her iki kadın korucunun da babası ve eşi korucudur. Kadın Güvenlik Korucuları Dernek Başkanı ile yapmış olduğum görüşmelerde de ilk kadın korucuların 1990 yılların sonlarında mesleğe alınmaya başladığını söylemiştir. İlk dönemlerde kadın korucuların alınma sebebini de “Eşleri veya babaları operasyona, göreve giden ailelerin eli silah tutan kadınlarının da kendilerini, köylerini, çocuklarını korumak üzere silah talebinde bulunmaları, korucu olmak istemeleri” şeklinde belirtmiştir. Bu iki kadın korucunun göreve başlamaları bahsedilen döneme denk gelmektedir. Kendileri mesleğe başlamalarını şu şekilde anlatmışlardır:

“Köyümüze 1992 senesinde çok büyük bir saldırı oldu, bu çatışmada amcamı da kaybettik, çatışmalar başlamadan önce köyde sözü geçenlerden ve korucubaşı olan babam köyün hepsine önderlik yaparak devletin yanında olmamız gerektiğini anlatmış, tüm köyü bu yönde ikna etmişti. Zaten köyün hedef alınması da bu yüzden olmuştu. Bu ilk çatışmadan sonra ben de silah almak istedim, gönüllü korucu olmak istedim ama yaşım küçük olduğu için kabul etmediler. 1996 yılında ikinci bir baskın oldu köyümüze, buna daha hazırlıklıydık, babam eşim ve diğer korucular köyün etrafında ilk olaydan sonra zaten nöbet tutmaya başlamışlardı, fakat yine de şehitlerimiz olmuştu. Son olay esnasında çocuğum da vardı onları korumak için yine müracaat ettim, bu sefer yaşım 19 olduğu için sorun da yoktu. Fakat ondan başka beni esas koruculuğa kabul etmelerinin sebebi iyi Türkçe bilmemdi, o zaman ortaokulu dışarıdan bitirmiştım, sonra liseyi de okudum.”

Bir diğer eski kadın korucu da süreci şöyle anlatmıştır:

“Ben sanırım şehrimizdeki ilk kadın korucuyum, belki Türkiye’de de ilk olabilirim. 1995-96 yıllarında bizim bölgede terör olayları ve çatışmalar çok fazla olmaya başlamıştı, bu çatışmalarda ailemizden şehidimiz de var. Babamlar kendi silahları ile köyü korumaya çalışıyorlardı. Birçok kişi de köyü terk etti bu dönemde, babam muhtardı köyümüzü bırakmayacağız dedi, akrabalarımız da kendisine destek verdi. Erkekler köyün etrafında koruma yaparken en üzüldüğüm olaylardan biri de annemin de silah alıp evin etrafında nöbet tutması olmuştur. 20 yaşında ben de gönüllü korucu oldum annem gibi nöbet tutmaya başladım, çok fazla çatışma oluyordu, geceleri sadece erkekler nöbet tutuyordu,

benim gibi kadınların içinde olduğu gruplar ise gündüz. Köyümü, ailemi korumak, onlara destek olmak ve vatanımız için korucu oldum ama en önemlisi çocuklarıma örnek olmak, yol göstermek için korucu olmak istedim. Üç-dört sene gönüllü koruculuk yaptıktan sonra geçici köy (güvenlik) koruculuğuna başladım.”

Diğer dört üniversite mezunu kadın korucudan biri asker olmak istediği için bu meslekten geçiş olabileceğini düşünerek göreve başlarken, ikisi kaymakamlıkta sözleşmeli memur olarak çalışırken korucu alımlarına o dönemki mülki amirlerinin de tavsiyesiyle başvurmuş ve işe başlamışlardır. Bir diğer kadın korucu ise öğretmenlik mesleğinden “Çözüm süreci”nde ayrılmış, evlendiği korucu eşinin tavsiyesiyle koruculuğa başvurmuş ve göreve başlamıştır. Son dönem söz konusu kadın koruculardan en eskisi altı en yenisi iki yıldır koruculuk mesleğini yapmaktadır. Eski koruculardan (1990’lı yıllarda göreve başlayan korucular) farklı olarak yeni korucular mecburiyetten öte koruculuğu bir kolluk kuvveti, askerlik, jandarma gibi gördüklerinden tercih etmiş, rütbeli asker olmaya yardımcı olabileceği düşüncesi veya olmasa dahi ona yakın bir görevi yapmak arzusu ile böyle bir tercihte buldukları anlaşılmaktadır. Son dönemde koruculuğa başlayan kadın korucular yemin edip, yaklaşık üç haftalık sözlü ve uygulamalı eğitimi müteakip göreve başlamaktadırlar. Tüm korucularda belli bir gelenek olmamakla birlikte göreve başladığında dört korucu kurban keserek dağıttığını belirtmiştir.

Görev yoğunluğu olarak Van ve Ağrı’daki kadın korucular düzenli ve yoğun bir şekilde mesai yapmaktadırlar, diğerleri kadın görevliye ihtiyaç duyulması durumunda mesaiye gitmektedirler, görev alanı bölgesini terk etmeden kişisel işlerini yapmaktadırlar. Kadın korucuların genel olarak mesai saatlerindeki görevleri, bazı kamu binalarında, meskûn mahalde ev aramalarında ve ender olarak yol emniyetinde kadın vatandaşların üst araması şeklinde özetlenebilir. Kadın korucularda da kendilerine zimmetle teslim edilmiş tüfek (kalaşnikof veya G3 piyade tüfeği) bulunmaktadır, iki korucunun ise şahsi tabancası vardır. Yukarı da belirtildiği gibi genel olarak yardımcı kolluk görevlerinin kadın muhataplarına yönelik işlerinde yer alan kadın korucular tüm görevleri yaparken genel olarak “Asker gibi vatana faydalı işler yapmış olma” hissiyatının en büyük motivasyonları olarak belirtmişlerdir. Türk bayrağına, vatana ve toprağına ayrı bir önem atfeden korucular üniforma giymenin ve silah taşımının da ayrı bir güven ve onur olduğunu söylemektedirler. Korucu bu noktada ülke güvenliği için onlar açısından bölgenin bel kemiğidir. Birçok yönüyle de diğer görevli güvenlik kuvvetleri personeline göre daha faydalı, etkin ve caydırıcıdır.

Genel olarak kadın korucular diğer askerî personel ile aralarındaki maddi adaletsizliklerle ilgili serzenişlerde bulunurken, erkek korucuların görevlerinin ise kadın koruculara göre daha ağır görev olduğu görüşüne sahiptirler.

Korucu-Aşiret İlişkisi

Özellikle Doğu ve Güneydoğu Bölgesinde birey sadece çekirdek veya büyük aileye değil aynı zamanda çok daha büyük bir aile olan aşiretinin içine doğabilir. Bu bölgelerde daha belirgin ve yaygın olan aşiret kavramının, bireylerin kimlik ve sosyal yaşantısı üzerinde günümüzde dahi son derece etkin izleri vardır. Günlük yaşamdaki veya özel günlerdeki birçok gelenek, görenek, ritüel aşiretlere göre farklılık göstermekle birlikte aşireti tanımadan bunları açıklamak zor olacaktır. Bir sosyal organizasyon

örneği olarak aşiret; “gerçek ya da gerçek olduğu varsayılan ortak bir ataya dayanan ve akrabalık temelinde örgütlenmiş, genellikle toprak bütünlüğü de olan bir birim” olarak tanımlanabilir (Van Bruinessen, 2003, 82). Bu tanımda akrabalığın oynadığı rolün önemi belirgindir. Aşiret bir anlamda ortak çıkarları korumak adına da oluşturulabilir. Günümüzde Türkiye’deki birtakım aşiretler büyük şehirlere göç etmekle birlikte belli bölgelere yerleşerek varlıklarını devam ettirmektedir. Bazen yapılarında din, kan veya evlilik bağı ile birbirine bağlanmış bulunan, dil ve kültür yönünden benzerlik gösteren, birçok sülaleyi içine alan aşiretler, göçebe veya yerleşik durumda olabilmektedir.

Bazen kişiler kendilerini belli bir aşiret veya sülaleye ait olarak görüp onlarla tavır alırlar. Zaman geçtikçe bunlar o grubun üyesi olarak kabul edilmeye başlanır. Burada aşirete sadakat duygusu öne çıkar. Aşiret içinde ilişkileri belirleyen esas unsur; ortak ataya yakınlık ölçüsünden ziyade, “sülaleye” gösterilen fiili sadakattir (Van Bruinessen, 2003, s. 83). Bu bağlamda, aşiret yapısı devlete bağlılıktan ziyade aşiret ideallerine, ülküsüne bağlılığın çok güçlü olduğu söylenebilir. Aşiretteki kadın ve erkekler bu ülkü uğrunda fedakarlıkta bulunmaktan çok büyük bir zevk duyarlar. Onlar için, aşiretler arası anlaşmazlıklarda gösterdikleri başarılar, kahramanlıklar, ortaya koydukları fedakârlıklar gerçekten önemli bir erdemdir.

Akrabalık ve akraba örgütlenmesi birçok toplumda toplumsal örgütlenmenin temel ögesi olarak bilinir (Eriksen, 2002, s. 165). Terörizmin ortaya çıktığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin aşiretlere dayalı feodal yapısı, geçmişten günümüze hem terörün hem de devletin göz önünde bulundurduğu yapılarıdır. Osmanlı İmparatorluğu’ndan günümüze, bölgenin yönetilmesinde etkin bir role sahip olan aşiretler, aynı zamanda terör örgütü açısından da mücadelenin gelişebilmesi için desteği alınmak istenen bir hedef kitle konumundadır. Bu durumun doğal bir sonucu olarak koruculuk sistemi aşiretlerin devlet yanlısı ve örgüt yanlısı olmak üzere iki kutuplu bir yapıya bürünmesine sebep olmuştur.

Bölgede terör olayları yaşanmaya başladığında o dönem için daha belirgin ve etkin olan aşiret grupları göstermiş olduğu duruşa göre ya “Devletçi” ya da “Örgütçü” olarak yaftalanmaya başlanmıştır. Hedef seçilen ve saldırıya uğrayan ilk dört aşiret⁴ (Tatar, Jırki, Bucak, Babat aşiretleri) gibi diğer aşiretler de toplu olarak ilk etapta devletten silah ve mühimmat istemiş, akabinde gönüllü köy koruculuğu ve geçici köy (güvenlik) koruculuğuna geçiş yapmışlardır. Halen bu aşiretler korucu aşireti olarak da anılmaktadır. Görüşülen kadın koruculardan beşinin aşireti var, Pülümür’de görev yapan korucunun ise zaten bölgede bir aşiret yapısı olmadığından aşireti bulunmamaktadır. Aşireti olan kadın korucular anlatımlarında bağlı buldukları aşiretlerin çatışmaların yaşandığı ilk andan itibaren devletin tanında yer aldıkları savunmaktadır. Farklı aşiretten eşleri olan kadın korucular kendi aşiretlerini babalarının aşireti olarak belirtmişlerdir.

Eski kadın korucular yeni dönem korucu alımlarında sadece şartları taşımasına bakarak mesleğe başlatılmalarının yanında eskiden olduğu gibi hangi aşiretten olduğunun da önemli olduğunu savunmaktadırlar. Aşiretlerin referans olarak alınmasının, özellikle eskiden buyana korucu aşireti olarak nitelendirilen ve güvenilir görülen aşiretlerden görüş sorulmasının daha iyi olacağını belirterek, bu

⁴ www.haberalp.com/m/?id=83097 “İki Kahraman Aşiret Tatar ve Babatları Tanıyalım”

dönemde siyasi veya bürokrasiden belli kişilerin korucu alımlarına müdahale ederek hak etmeyenlerin işe alındığını belirtmektedirler. Yeni dönem kadın korucular ise işe alımlarda son dönemde daha formel, kuralları şeffaf, liyakatin ön planda olduğunu söyleyerek aşiretlerin eskisi kadar adil olamayacağını, aşiret yapısının da bozulduğunu dolayısıyla bu noktada dışarıda tutulmalarının isabetli olduğunu belirtmişlerdir. Eski korucular görev kapsamında da korucuların eskiden çok daha fedakâr, cesur ve etkin çalıştığını, o dönemde görevdeki askerî personelin de koruculara daha çok güvendiği ve değer verdiğini düşünmektedir. Yeni korucuların görev açısından daha rahat görev yaptığı, komutanlarının gözünde de daha önemsiz görülmeye başlandığı belirtilmiştir.

Otorite ve Koruculuk

Otorite, sosyal organizasyonlarda hep var olan ve belki de adı tam olarak konmamış bir erktir. Otoritenin temel niteliklerini; öncelikle bilgi, tecrübeyle sağlanan güvenin yanında yargılama/değerlendirme gücü, disiplini tesis etme yeteneği ve korku uyandırma kapasitesi olarak sıralayabiliriz (Sennett, 2005, s. 26). Zaman zaman korucularla ilgili tasarruflar, düzenlemeler gündeme geldiğinde korucuların nasıl tepki verecekleri, yıllardır silahlı bir mücadelenin içinde bulunan bu topluluğun değişikliklere nasıl ikna edileceğine dair tartışmalar da yapılmaktadır. Bu noktada korucuların kimin sözünü dinleyeceği ve kimin ikna edeceği, kısaca üzerlerinde bir otoritenin olup olmadığı gündeme gelmektedir. Öncelikle görüşmelerde tüm korucuların devlete saygı ve itaat algısının yüksek, devleti temsil eden resmî makamlara güvenin büyük olduğu söylenebilir. Bununla birlikte gerek ekonomik kaygılarının ve gerekse halen güvenlik endişelerinin olmadığı söylenemez. Söz konusu kaygılar konusunda içsel olarak bakacağı kişiler konusuna göre değişmektedir. Otoritenin temel niteliklerine göre korucularda yaşanan ortam ve süreç neticesinde kendisi için en uygun kararları alabilecek, kendisinin iyiliğini düşünen olarak yani güven telkin eden en kuvvetli makamın aileden “Baba” olduğu anlaşılmaktadır. Ataerkil kültürün ve toplum olarak saygı gösterilmesi gereken aile büyüklerinin yanında anne-babaya sevgi anlamında duygusal bir bağın da söz dinleme noktasında bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Korucuların içinde buldukları çalışma ortamında, büyük bir operasyon söz konusu olduğunda iç güvenlik tecrübesi olan ve işin taktik eğitimini uzun yıllar alan askerî personel öne çıkarken, bölgeye has küçük çaplı ve arazi bilgisi gerektiren faaliyetlerde ise uzun yıllar orada görev yapmış korucubaşı daha çok dinlenmektedir. Bu noktada korucuların bölgeye tayin görerek gelen askerî personelin tecrübesizliğinden dolayı bazı noktalarda kendilerinden daha iyi olamayacaklarını belirtmişlerdir.

Sonuç

Kadın güvenlik korucuları ilgili yasa ve mevzuat gereği bağlı buldukları jandarma karakol komutanlığının sorumluluk alanı olan mülki sınırlar içinde yani köylerinde ikamet etmektedirler. Farklı bölgelerde olmalarına rağmen yaşam tarzı olarak birbirlerine çok benzemektedir. Genel olarak çekirdek aile şeklinde büyüklerinden ayrı evlerde yaşamaktadırlar. İnançlı, ibadetlerini ellerinden geldiğince yerine getirmeye çalışmaktalar, iki kadın korucu hariç diğerleri hiç alkol kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Genellikle akıllı telefon dışında diğer teknoloji ürünlerini kullanmamakta, sosyal medya sayfalarından instagram ve facebook'ta paylaşımlarda bulunmaktalar. Görev dışında vakitlerini aileleri

ve akrabalarıyla geçirmektedirler. Kız çocukları da dâhil çocuklarının üniversite bitirmelerini, buldukları şehrin dışında okula gitmeleri veya çalışmalarına müdahale etmeyeceklerini belirtmişlerdir.

Farklı parametrelerde ortak bir geçmiş inancı taşıyan, ortak dil kullanan, siyasal, sosyal ve ekonomik birliktelik kurmuş birden çok altsoy grubu aşiret olarak tanımlanmaktadır. Tunceli’de görev yapan kadın korucu dışında görüşülen korucuların hepsi bir aşiret mensubudur ve kendi aşiretlerini korucu/devletçi aşiret olarak belirtmişlerdir. Bölgede aşiret yapılanması veya vurgusu oldukça düşmesine rağmen halen diğer bir sosyal kimlik olarak zihinlerde yer almaktadır. Aşiretten daha küçülerek köy ve hatta aile boyutuna inen sosyal yapılara rağmen aşiret kimliği yeri ve zamanı geldiğinde devreye girmektedir; bu genellikle devletçi olduğuna, güçlü olduğuna referans için kullanılmaktadır. Aşiret üyeliği hâlen yer yer sosyal ve ekonomik avantajlar sağlamaktadır. Sorulduğunda görüşmeciler aşiretlerini söylemektedir fakat bir an için hiyerarşik olarak daha büyük veya daha güçlü ya da daha devletçi görüneni söylediğinden emin olmak ve onu söylemek gereğini duymaktadırlar.

Aşiret yapılanması güvenlik ve akrabalık duygusu sunmakla birlikte, güçlü ve diğer ilişkilerinin yoğunluğuna göre kariyer fırsatları da sunmaktadır. Grup paradigmasına uygun olarak ait olma, gücü hissetme ve yansıtma adına sorulduğunda aşiret bağlılığını vurgulamalarının yanında üzerlerinde aşiretin eskiden olduğu gibi daha geniş ve güçlü bir yaptırımının olmadığı görülmüştür. Önem ve öncelik sırası sorularında korucubaşı, aile büyüğü ve aşiret büyüğü karşılaştırmasında baba yani aile büyükleri öne çıkmaktadır. Uzun süre askerî bir yapı ve nizam altında çalışmanın etkisi ve maddi kaygılarla ilk olarak resmî sıralı amirlerin emir ve telkinlerine itaat edeceklerini, daha sonra babalarının geldiğini belirtmişlerdir. Karar alma noktasında bölgede biline gelen feodal yapının geniş aile (Anne-baba dahil) ve hatta çekirdek aile boyutlarına doğru daraldığı görülmüştür. Fakat şahıs olarak bir saldırıya maruz kaldıklarında aşiretlerinin kendilerini, ailelerini koruyacaklarını, kendilerine destek olacaklarına güvendiklerini belirtmişlerdir.

Eğitim durumları erkek koruculara göre çok yüksektir, altı kadın korucudan dördü üniversite lisans mezunudur, erkek korucular arasında üniversite mezununa dahi rastlanılmamıştır. İki kadın korucu hariç diğerlerinin eşlerinin ya da babalarının da koruculuk yaptığı için koruculuğu seçtiği görülmüştür. Kadın korucular, erkeklerden farklı olarak kamu binalarında, yol kontrollerinde ve bazı hane aramalarında kadın vatandaşları arama ve kontrol etme görevlerini yerine getirmektedir. Tüm kadın korucular inançları gereği ibadetlerini mümkün olduğunca yerine getirme çabası içinde olduklarını belirtmişlerdir. Günlük yaşantılarında göreve gitmedikleri süre içinde evlerinde ev hanımı rolünde çocukları ve ev işleri ile ilgilenmektedirler. Görevi gereği aldıkları ve görev dışında evde bulundurdukları tüfekten başka sadece iki kadın korucunun şahsi tabancası bulunmaktadır. Koruculuk görevini (özellikle babası korucu olan kadın korucular) meslekten öte kutsallık atfettikleri bir görev olarak görmektedir. Görüşmelerde erkek koruculardan daha net ve kendinden emin cevaplar vermişlerdir.

Yaşanan koruculuk sürecinde çeşitli sebeplerle büyük çoğunluğu kendi köylerinden ayrılan, göç eden korucuların yeni yaşam koşullarında kolektif bellek heybelerini doldurduklarını söyleyebiliriz. Kadın korucuların farklı illerde yaşamalarına rağmen ortak bir kültür oluşturup kolektif belleği birçok veri oluşturdukları açıkça görülmektedir. Korucularda “Biz” duygusu kazanılmış ve sevinçte, kederde

ortak duygular paylaşılarak aynı tepkiler verilmektedir. Kolektif belleğin oluşmasında ve büyümesinde diğer tüm toplumsal yapılarda olduğu gibi son zamanlarda yeni iletişim ve teknoloji vasıtalarının da katkısı büyük olmuştur.

Kahramanlıklar farklı bölgelerde olsa da korucuların anlatım tarzları, vurgulamalar genellikle aynıdır. Kullanılan semboller, işaretler, inanç ve ibadete bakış, siyasi duruş korucularda ortak noktalardır. Ortak milliyetçilik söylemleri, işaretleri yine korucuların en büyük özelliklerinden biridir.

Kaynakça

- Akgüner, T. (2003). Kolluk kavramına genel bir bakış. *Polis Dergisi*, 9(36), 195-196.
- Assmann, J. (2001). *Kültürel bellek: eski yüksek kültürlerde yazı, hatırlama ve politik kimlik* (A. Tekin, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Anderson, B. (1995). *Hayali cemaatler*, (İ. Savaşır, Çev.). Metis Yayınları.
- Aydın, S. (1998). *Kimlik sorunu, ulusallık ve "Türk kimliği"*. Öteki Yayınevi.
- Bal, İ. ve Özeren S. (2012). *Dünyadan örneklerle terörle mücadele*. USAK Yayınları.
- Bauman, Z. (2008). *Identity in the globalizing world*. A. Elliot & P. Du Gay (ed.), Cambridge Uni.Press.
- Bauman, Z. (2011). *Yaşam sanatı*. Versus Yayınları.
- Bulut, M. (2010). Öğrencilerin dinî inançları ve kimlikleri ile siyasi tercihlerinin ilişkisi. *Antropoloji Dergisi*, (24), 115-132.
- Bulut, M. (2017). Identity belonging changes through migration. *New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences*, Online-5, sage 26-31.
- Castells, M. (2008). *Enformasyon çağı: ekonomi, toplum ve kültür* (E. Kılıç, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Doğan, E. (2000). *Kimlikler kaskacında ulusal kişilik*. İmge Kitapevi.
- Dündar, A. N. (1988). *Açıklamalı-içtihatlı-örnek uygulamalı emniyet teşkilatı ve hizmetleri*. Yiğit Ofset.
- Emiroğlu, K. ve Aydın, S. (2003). *Antropoloji sözlüğü*. Bilim ve Sanat Yayınları.
- Eriksen, T.H. (2002). *Etnisite ve milliyetçilik*, (E. Uşaklı, Çev.). Avesta Yayınları.
- Fromm, E. (2011). *The revolution of hope: toward a humanized technology*. American Mental Health Foundation Books.
- Güleç, C. (2004). *Politik psikoloji penceresinden siyaset ahlakı, kimlik ve laiklik*. Ümit Yayıncılık.
- Güvenç, B. (1999). *İnsan ve kültür*. Remzi Kitapevi.
- Güvenç, B. (2000). *Sosyal kültürel değişme*. Gündoğan Yayınları.
- Hakan, M. (1995). Kimlik nedir?. *Türkiye Günlüğü*, Sayı 33, 146-149.
- Haviland, W.; Prins, E.L.H.; Walrath, D. ve McBride, B. (2008). *Kültürel antropoloji* (İ.D.E. Sarıoğlu, Çev.). Kaknüs Yayınları.
- Karataşoğlu, S. ve Akpınar M. (2011). Geçici köy koruculuğu sistemi üzerine bir saha çalışması: Beytüşşebap örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(38), 367-396.

- Koç, Murat, (2011). Bir güvenlik organizasyonu olarak geçici köy koruculuğu sisteminin dünü, bugünü ve terörle mücadeledeki önemine dair tespitler. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Ens. Dergisi*, 20(3), 433-458.
- Korucu dergisi*, Anadolu Güvenlik Korucuları ve Şehit Aileleri Konf., sayı 2019-2.
- Maalouf, A. (2001). *Ölümcül kimlikler*, YKY yayınları.
- Sen, A. (2006). *Kimlik ve şiddet; kader yanlısamazı*, (A. Kardam, Çev.). Türk Henkel Yayınları.
- Sennett, R. (2005). *Otorite*, (K. Durand, Çev.) Ayrıntı Yayınları.
- Takış, T. (2007). Kimliklerle buluşma. *Doğu Batı Dergisi*, 6(23), 7-23.
- TBMM Tutanak Dergisi*, (1985), 34.Birleşim, Dönem:5, Cilt:13, Toplantı:3
- Van Bruinessen, M. (2003). *Ağa, şeyh, devlet*, (B.Yakut, Çev.). İletişim Yayınları.
- Wheeler, A. (1966). *The quest for identity*. W. W. Norton & Inc.
- Yüceşahin, M.M. ve Özgür, E.M. (2006). Türkiye'nin Güneydoğu'sunda nüfusun zorunlu yerinden oluşu: süreçler ve mekânsal örüntü. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 4(2), 15-35.